

MÁJUS.

ERDÉSZETI LAPOK

LXXV. ÉVF,

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

5. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő

BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1936. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1. A vadászat kérdése.

Nem új dolog az a törekvésünk, hogy a vadászat ügyeinek intézése odakerüljön vissza, ahonnan elindult, az erdészethez.

A nyugati államokban talán el sem hinnék, hogy nálunk, ahol a vadászat külföldi hírnevét eredei nagyvadjaink biztosították abban az időben, amikor a mostani mértékű apróvadászatról még szó sem lehetett, ez a két ágazat, illetőleg azok adminisztrációjuk évtizedek óta, majdnem hermetice el van zárva egymástól.

A kérdésnek van egy kis multja.

És ha keressük a hibát, ami ezt az áldatlan állapotot előidézte, bele kell kicsit néznünk a multnak ebbe a történetébe.

Az első erdőtörvényünk (az 1879. évi XXXI. t.-c.) megszületése előtt ilyesmire senki sem gondolt.

Akkori erdőtisztjeink, állami és magánszolgálatban álló egyaránt, a vadászfegyvert és a vadászatot a hivatás elengedhetetlen kellékének tekintették.

A foglalkozás egyáltalán nem volt képesítéshez kötve s bizony a magán-szolgálatban e címen alkalmazott egyének, (akik közül nem egy az inas sorból került a maga új szerepkörébe) olyan szolgálatokat vállalt és teljesített, amit a főiskolai képzettségű közeposztálybeli úriember nem vállalhatott.

Az erdőtörvény azután megteremtett egy másik irányzatot is.

Az erdőfelügyelőségek és később a járási erdőgondnokságok személyzete tisztán erdőgazdasági munkát végzett anélkül, hogy azokon a területeken, ahol hivatásából folyólag meg kellett fordulnia, a vadászat kérdéseibe, vagy annak intézésébe beleszólhatott volna.

A címkérdés ebben az időben még szabályozva nem volt.

Megtörtént azután az, hogy a felügyeletet végző főiskolás államerdészeti tisztviselő olyan alkalmakkor került össze a magánuradalomban alkalmazott erdésszel, vagy főerdésszel, amikor ez az inas munkakörbe vágó teendőket végzett gazdája részére.

Pedig ugyanezt a címet a főiskolai képzettségű állami alkalmazott akárhányszor csak 12—20 évi szolgálattal érhetette el és bizony a múlt század utolsó éveiben még elég gyakori volt az, hogy 40 évi szolgálat után az államerdészeti tisztviselő ezzel a címmel ment nyugdíjba.

Azokon a helyeken, ahol nagyobb kiterjedésű állami, alapítványi hitbizományi birtokok voltak, a közönség hamarosan megtanult különbséget tenni az azonos című, de teljesen más képesítésű és másféle szolgálatot teljesítő egyének között.

Nem így azonban azokon a helyeken, ahol az ilyen birtokok s ennek következtében a törvényben előírt képesítésű erdőtisztek, teljesen hiányoztak, vagy csak kivételként voltak találhatók.

Megmondhatjuk egész őszintén azt is, hogy az első időkben a birtokosok egy részénél sem részesült a főiskolai képesítésű erdőtiszt abban a megbecsülésben, ami őt megillette volna.

Önként adódott azután ebből a képesített erdőtisztek egyrészenek az az ellenszenv, amivel a vadászati teendők iránt viseltettek abban a hiszemben, hogy ezeknek erdőtiszti szolgálatokhoz való kapcsolása idézte elő egyes vidékeken az ilyen szempontból visszás társadalmi helyzetet.

Bizonyos mértékig fokozta még ezt az ellenszenvet az az intézkedés, amelyik az összes kincstári erdők vadászati jogát a mult század kilencvenes éveiben egycsapásra teljes egészében bérbeadta anélkül, hogy akkor még a személyzet részére legalább kismértékű rezervációról gondoskodott volna.

Ilyenformán az államerdészeti szolgálatot úgyszólván hivatalosan szakították el a vadászat ügyeinek intézésétől, a külső erdőtiszti kart pedig a vadászat gyakorlásától.

Csak természetes dolog, hogy ez a kettészakítás az első időkben azután igen sok torzsalkodásra adott alkalmat, amik nem egyszer súlyos kellemetlenségekre vezettek.

A bérlő minden üzemi munkában a vadászatot háborító csendzavarást látott.

Az erdőgazdaság tényezői viszont sokszor a jelentéktelen kívánságoknak avval szegültek ellene, hogy megakad az üzemi munka. Pedig igen sokszor nagyon könnyen át lehetett volna a nézeteltéréseket hidalni.

Ebben az időben történt az, hogy amikor a miniszter a két erdészeti főosztály vezetőit a vadászati ügyek intézésével megkínálta, a két igen kiváló, de jóformán összes szolgálati idejét a miniszteriumban eltöltött szakember mindegyike azzal tért ki ez elől, hogy ő nem vadász és a gyakorlati vadászathoz nem ért.

Igy esett meg azután az, hogy vadászati felügyelő címmel, képesítéssel nem rendelkező kívülálló embert állítottak be az erdészeti létszámába azért, hogy legyen, aki a miniszterium vadászati intézkedéseit irányítsa.

Amikor a vadászati és fürdőügyek külön ügyosztályba kerültek, ennek az élére megint erdőmérnök került, aki egyúttal országosan ismert jónevű vadász is volt, sőt az egyéb sportokban is számottevő szerepet töltött be.

A forradalmi idők visszahozták a vadászati osztályt az erdészeti főosztály kebelébe, ezek elmúltával azonban újból és véglegesen kiszakították azt onnan.

Ez a vadászati ügyek intézésének története, amelynek háttérében személyi motívumok is igen sokszor játszottak jelentős szerepet.

Az erdőmérnöki kar túlnyomó része sajnálattal, sőt merem azt a kifejezést használni, őszinte fájdalommal látta ezt az állapotot.

Mindig helytelenítettük néhány túlzottan aulikus állami erdőtisztnek azt a kijelentését, hogy nem akar az erdőtiszt kezében puskát látni, mert az a régi vadászvilág maradványa.

Állítottuk és álljuk ma is azt a kijelentést, hogy az erdei vadászat az erdőgazdaságnak, a vele kapcsolatos teendők pedig az erdészet gazdasági teendőinek olyan elválaszthatatlan tartozékai, amelyeket egymástól sem a két ágazat sérelme, sem az alkalmazott tisztikar egyoldalúvá tétele nélkül véglegesen elkülöníteni nem lehet.

A magunk részéről minden alkalmat fölhasználtunk annak szóban és írásban való hangoztatására, hogy a vadászati teendők ellátása, a vadtenyésztésben és védelemben való részvétel éppen olyan elsőrendű hivatása és kötelessége a főiskolai képzettségű erdőtisztnek is, mint az erdőgazdasággal legszorosabban összefüggő műszaki, vagy gazdasági teendők bármelyike.

Örömmel állapítjuk meg, hogy ma már a birtokosoknak az a csekély hányada is, akik eddig nem vallották ezt az elvet, hova-tovább jobban térnek át erre a gondolatra.

Lapunk legútóbbi számában is egy igen közvetlen és igen helyesen megindokolt cikket közöltünk erre vonatkozólag.

Most pedig néhány szóval ennek a cikknek a tanulságait akarjuk levonni azoknak a köröknek a részére, akik a főiskola ügyeit felsőbb hatóságként intézik.

Nem az érdekelt főiskolai tanárról szólunk, akiről igen jól tudjuk, hogy a mi elgondolásunknak ő maga is 100%-ig híve.

Nem látjuk azonban biztosítva ma a főiskola részére azt a lehetőséget, hogy a hallgatók vadászati kiképzését abban a mértékben tudja megadni, amilyen mértékben mi azt kívánatosnak tartjuk.

Nem a kiképzés színvonala ellen van a kifogásunk, de különösen annak gyakorlati mértéke ellen.

Ugyanezt mondhatjuk el az alerdészi szakiskolákról is, ahol a jóakarát szintén 100%-ig meg van, de hiányoznak az anyagi lehetőségek.

Úgy tudjuk, hogy magán a főiskolán sem egyértelmű ebből a szempontból a felfogás és a hangulat.

Hát nekünk ehhez is van egy kis megjegyzésünk.

Úgy érezzük, hogy talán sehol nem hangoztatták annyit és annyiszor azt, milyen óriási fontossággal bír egy gazdasági ág fejlődéstörténetében az elvont tudományos megállapítás, valamint az azzal kapcsolatos kutatások és kísérletek.

De ugyancsak mi voltunk azok, akik mindig hangoztattuk, hogy a főiskola legelsőrendű hivatása a gazdasági élet által megszabott és a törvényben is körülírt munkakört lehetőleg tökéletesen betöltő gyakorlati emberek képzése.

Márpedig a gyakorlati erdőtiszt képzésnek a minél tökéletesebb vadászati kiképzés elválaszthatatlan tartozéka minden olyan ember szemében, aki a magyar erdők fennmaradását és a magyar erdőtiszt kar boldogulását igazán szívében viseli.

Az a kérésünk azért ezen a helyen minden érdekelt és nem érdekelt tényezőhöz, méltóztassanak lehetővé tenni azt, hogy a már ma is fejlett főiskolai oktatás ebből a szempontból is azt tudja adni, amit tőle a gyakorlati gazdaság teljes joggal elvár.

2. Tagdíjak kérdése.

Az egyesület legutolsó igazgató-választmány ülése ismét kénytelen volt a tagdíj hátralékok kérdésével foglalkozni.

Az a körülmény tette ezt szükségessé, hogy a tagdíj hátralékok meghaladják az 50.000 pengőt.

Pedig ebbe az összegbe nincsen beszámítva az 1936. évi tagsági díj, ami az alapszabályok értelmében az év első negyedében szintén esedékessé vált.

Úgy érezzük, hogy az egyesület a maga részéről mindent elkövetett az utóbbi időkben, hogy erdőtisztekkel és birtokosokkal szemben egyaránt megfeleljen azoknak a kötelezettségeknek, amiket nemcsak egy szakegyesülettől, de egy érdekképviselettől is el lehet várni.

Az a munka, amit az egyesület az erdőgazdaság elvont, távolabbi céljainak védelme, valamint az erdőgazdaság gyakorlati céljainak elérése érdekében kifejtett és kifejt, egyaránt elsőrendű érdeke erdőbirtokosnak, valamint köz- és magán-szolgálatban álló erdőmérnöknek is.

Nagyon szerencsés adottság az, hogy az egyetlen országos jellegű egyesülésben és érdekképviseleti szervben birtokos és erdőtiszt együtt vannak, hogy együtt vannak a magán-erdőgazdaság és állami adminisztráció képviselői, mert hiszen csak ez a megoldás teszi lehetővé azt, hogy a munkaadó és alkalmazott, az állampolgár és az állami adminisztráció között a mai gazdasági viszonyok mellett elég gyakran fölmerülő ellentéteket mindezideig zökkenő nélkül sikerült áthidalni és a gazdaság legfontosabb, akár a jövőt, akár a jelent érintő kérdéseiben sikerült igen számottevő, kézzelfogható eredményeket elérni.

Feltétlen érdeke az említettek mindegyikének az, hogy ennek az egyirányú működésnek a lehetőségét továbbra is biztosítsák, amit pedig másként, mint a közös szerv, az országos egyesület fenntartásával elérni nem lehet.

Sajnálattal állapítjuk meg, hogy erről a szükségletről tagjainknak egy számottevő részét mindezideig nem sikerült meggyőzni.

Mert, aki belátja azt, mennyire érdeke ez a békés együttműködés, a kívánatos fejlesztésnek ez a lehetővé tétele, úgy magának, mint szakmájának, annak be kell látnia azt is, milyen elsőrendű kötelessége az, hogy ennek a szervnek a fenntartásához hozzá is járuljon.

Mi úgy érezzük, hogy az egyesület a tagok mindegyike részére értékes szolgálatokat teljesített s ezért joggal kérheti azt, hogy megkapja ezeknek a szolgálatoknak az ellenértékét.

3. Szükség van-e az árvédelmi szervre?

Most, hogy a magyar termelés mennyisége előreláthatólag jelentékenyen apadni fog, felvetődött az a gondolat, hogy a tűzifa árvédelme érdekében nincs szükség az eddigihez hasonló szerv beállítására.

Ezt az állítást azzal támasztják alá, hogy a szállítási igazolványok beállításával, a behozatal korlátozásával, esetleg hivatalos árak megállapításával a magyar tűzifa megfelelő áron való elhelyezését eléggé lehet biztosítani.

Kereskedői oldalról jön az állítás és mi nem csak megértjük, de természetesen találjuk azt, hogy a kereskedelem iparkodik a maga régebbi korlátlan kereseti lehetőségeit visszaállítani.

Ne vegyék azonban rossznéven nekünk, ha itt a nagy nyilvánosság előtt állapítjuk meg azt, hogy az általuk javasolt megoldás újból teljesen az ő kezükbe adná a termelői árak irányítását.

Azt pedig alig hisszük, hogy akár a birtokos-osztály, akár az erdőtisztai kar ebbe olyan könnyen belenyugodnék.

A vita nem azon folyik, tudjuk-e egyáltalán a magyar fát értékesíteni.

Az értékesítés lehetőségét az előbb említett intézkedések tényleg biztosítják.

A kérdés azonban az, hogy a fogyasztónál elérhető ártételekből mennyi jusson a kereskedelemnek és mennyi maradjon meg a termelőnek.

Engedje meg nekünk a kereskedelem azt a becsületesen őszinte kijelentésünket, hogy — bár a kereskedelmet, különösen a mi viszonyaink között, feltétlenül szükségesnek tartjuk — mégis általános közgazdasági, nemzeti és gazdaságpolitikai szempontból fontosabbnak tartjuk azt, hogy az erdőgazdasági termelés zavartalansága feltétlenül biztosítottassék, mint azt, hogy kisebb vagy nagyobb téren mozog-e a kereskedelem kereseti lehetősége.

Mert a magyar tűzifa árszintje nem csak a 2 millió kat. hold magyar erdő jövedelmezőségét befolyásolja döntően, nem csak azt a kérdést dönti el, tudjuk-e továbbra is akadálytalanul és előnyösen foganatosítani az erdőápolási

műveleteket, de eldönti azt is, hogy tudjuk-e fizetni azokat a közterheket, amelyek alól a helyhez kötött erdőgazdaság semmiféle könyvelés-technikával kibújni nem tud és végül — ami talán a legfontosabb — hány éhes szájnak tud a magyar erdőgazdaság betevő falatot adni abban a téli időben, amikor mezőgazdasági országunkban az egyéb munkaalkalmakban ugyancsak nagy a hiány.

Próbáljuk elemezni, milyen lesz a helyzet, ha nem lesz egy olyan intézmény, amelyik megállapított árak és feltételek mellett köteles a magyar tűzifát felvásárolni.

Az árak a fogyasztó felé meglehetősen le vannak fixirozva.

A kereskedelemnek természetes törekvése az, hogy olcsón akar vásárolni.

Ennek a törekvésének az indoka kettős.

Egyrésztől nagyobb kereseti lehetőséget akar kisebb kockázattal a maga részére biztosítani.

Másrésztől azért is pályázik az olcsóbb beszerzésre, hogy a közöttük dúló féktelen verseny mellett olcsóbb árral tudjon a piacra jönni s így nagyobb forgalmat érhesen el.

Képzeld most még el, hogy ha ugyanolyan enyhe tél fog bekövetkezni, mint amilyeneken a legutóbbi múltban át estünk.

A városi raktárak 1—2 hónap alatt megtelnek, a napi fogyasztás a minimumra esik vissza, lehívni egyik sem tud, vagy csak minimális mértékben, amivel szemben a birtokosnak kell a pénz, mert hiszen a következő évi termelés folyik, az adót, az alkalmazottakat fizetni kell és valamiből élni is muszáj.

Páholyban ülő vásárló és megszorult eladó kerülnek egymással szemben.

Hogy mit jelentenek a szorult kéz árajánlatai a piacon, különösen akkor, amikor az ügynöki kar mai helyzete mellett akárhányszor 8—10 ember házal ugyanazzal a készlettel: ezt már láttuk.

Ezzel most szembeállítjuk azt a gondolatot, hogy a birtokos tartson ki, hiszen a tűzifa hitelképes, vegyen fel rá kölcsönt és tartsa az árakat.

Nézzünk csak egy kicsit szemébe ennek a dolognak is.

Amikor a tűzifa-jelzálogra vonatkozó rendelkezéseket tárgyaltuk, maga az akkori pénzügyminiszter: Imrédy Béla tette a kijelentést: „Mit akartok? Megcsináltuk a gabona-jelzálogot és ime mindössze két esetben vették igénybe.“

Amikor azonban elmondottuk, hogy a tervezett intézkedések biztosítják azt, hogy a tűzifa előre megállapított áron vásárlóra találjon, hogy gondoskodás történt olyan tőkés csoportról, amelyik előre megállapított kamatfeltételek mellett köteles a készletekre előleget nyújtani, akkor nem csak a kért védelmi intézkedéseket kaptuk meg, de a bekebelezett előlegre az elsőbbségi jogot is a köztartozásokkal szemben.

Ezek az intézkedések teremtették meg a tűzifa hitelképességét.

Elsősorban az, hogy minden hitelező tudta, milyen minimális áron lehet a fát feltétlenül értékesíteni.

Mihelyst ez a biztonság megszűnik, igen erősen esökken a hitelező biztonsága is, mert ne felejtjük el, hogy az előlegnyújtás erdőn lévő kiszállítatlan készletre történik és esökkenő árirányzat mellett megtörténhetik az, hogy a megmaradó tő melletti érték nem fog az előlegre teljes fedezetet nyújtani, sőt az alárendelt választékoknál esetleg semmit.

Az a megállapított feltételek mellett való előlegnyújtási kötelezettség pedig, amit a szerv vállalt, maga után vont az, hogy a többiek is kénytelenek voltak az előlegnyújtásnál ezekhez a feltételekhez alkalmazkodni.

Ha tehát nem lesz olyan intézmény, amely a tűzifát a megállapított legalacsonyabb áron átvenni köteles, megszűnik az a biztos értéke a tűzifának, ami ma megvan; ha nem lesz előlegnyújtási kötelezettség, az előlegnyújtás feltételei ugyanazok lesznek, mint az árvédelmi intézkedések előtt.

Hogy pedig ezek a feltételek milyenek voltak, egy néhány példát ide iktatunk.

Ismerünk olyan ügyletet, ahol a waggőnonkint alig 40 pengő előleg ellenében a bükkhasáb tűzifát budapesti paritásban kb. 190 pengős egységáron kötötte le a birtokos.

Egy másik tételnél a budapesti eladási árból számított 20%-os bizományi jutalék ellenében kötötte le a birtokos a tűzifát.

Tehát a tőárbói fizet jutalékot még azután a vasúti szállítási költség után is, amit a bizományos soha nem fizetett, amelyik akárhány eladásnál fel sem merült.

Tudunk olyan esetről is, ahol a feladóállomási árból számított 15%-os jutalékon felül az előlegért évi 8%-os kamatot és külön egy tételben előre fizetendő 8% folyósítási jutalékot volt kénytelen a birtokos fizetni, végeredményében tehát csak jutalék címén 23%-ot adott le az előlegért s ezenfelül az évi 8%-os kamatot, ami azonban a tényleg kezéhez jutott 77% előleggel szemben már 10.5 %-nak felel meg.

Mi ezeknek a viszonyoknak a visszatérését nem kívánjuk és nem csak a kereskedelem, de más sem kívánhatja tőlünk, hogy azok ellen minden erőnkől ne védekezzünk.

Nem adhatjuk fel tehát az eddigi rendszert, amelyik az erdőgazdaság védelmét ebből a szempontból is teljes mértékben biztosította.

*

Chronik. Von Z. Biró.

Die Frage der Jagd darf für die Forstwirtschaft durchaus nicht belanglos sein, noch weniger für den Forstbeamten, der — besonders im Privatdienst — nur dann festen Boden unter den Füßen fühlen wird, wenn er auch fachkundiger Leiter des Jagdbetriebes ist. Dies ist auch im Hochschulunterricht wohl zu beachten. Andererseits ist es ernste Pflicht der Staatsforstwirtschaft den unglücklicherweise verlorenen Posten der obersten Jagdaufsicht wieder zurück zu gewinnen.

*

Chronique, par Z. Biró.

La question de la chasse n'est pas indifférente pour la sylviculture, et moins encore pour le personnel forestier qui, surtout en service privé, ne se meut sur sol ferme que s'il est versé dans la science de la chasse. Ceci a son importance pour l'enseignement supérieur aussi. Il incombe à l'administration forestière de l'état de regagner le poste malheureusement perdu où elle pourra exercer le contrôle suprême de la chasse.

Chronicle, By Z. Biró.

The question of hunting is of great importance in the forestry; the forest officers — in the first place those of the private service — will find a firm ground to their working, only when the

management of hunting is also entrusted them. This standpoint has to be looked upon as a right one even in the university education. Besides, there is a strong duty of the state forestry to win back again the hunting inspector's office, which he had unfortunately lost.

A fakészlet, növedékgazdálkodás és a rendkívüli használatok.

(Hozzászólás Biró Zoltánnak az Erdészeti Lapok 1934. évf. februári számában, a 88—95. oldalon megjelent soraihoz.)

Az erdőgazdaság, mint minden üzem, tőkékkel dolgozik. Az erdőgazdaság két fő termelőtőkéje a talaj és a fakészlet. A fakészletnek, mint termelőtőkének egyedülálló tulajdonsága, hogy az általa termelt javak nem különíthetők el a termelő tőkéttől, hanem keletkezésük pillanatában annak szerves részévé, tehát termelő tőkévé válnak. Másik fontos jellege a fakészletnek, hogy csak felhalmozás útján vihető be az üzembe, ill. emelhető annak nagysága és hogy ez a gyűjtés hosszú időt igényel.

A fakészlet az erdőgazdaságban azt a szerepet tölti be, mint a gépek az ipari üzemben. A fakészlet termeli a faanyagot. A fakészlet által termelt évi faanyag az évi folyó növedék. A növedék azonban elválaszthatatlan az azt létrehozó fakészlettől és nagysága csak számítás útján határozható meg. Éppen ezért nem is áll módunkban magát a növedéket, mint a fakészlet tényleges hozadékát, kihasználni, hanem ahelyett magának a fakészletnek egy részét kell kihasználnunk. A kihasznált faanyagban azonban *piaci szempontból érettnak* kell lennie, mert máskülönben nem tudom értékesíteni. Ez és a tartamos gazdálkodás megköveteli tehát, hogy egyrészt a fakészlet az évi növedékekkel mindig kiegészítse önmagát, másrészt, hogy a fakészlet kor szerint megfelelően tagolva legyen. Ha a fakészlet növedéke nem fedezi a használat által okozott esökkenést, úgy ez, ha huzamosabb ideig folytatódik, a fakészlet lemorzsolódásához vezet. Ha pedig nincs kor szerint kellően tagolva a fakészlet, úgy esetleg előfordulhat, hogy nem tudok értékesíthető faanyagot termelni.